

Dit jaar werd een exemplaar waargenomen op een particulier erf nabij Haulerwijk, op licht.

De drie avonden in het Blauwe Bos waren in eerste instantie gepland om na te gaan of de uil *Xestia agathina* daar ook voorkomt. Deze zeldzame soort werd de afgelopen jaren waargenomen in het Fochtelooërveen, op de Duurswouderheide en op een paar plekjes op en rond het Aekingerzand. Omdat de soort voorkomt op vochtige heideterreinen zou ook het Blauwe Bos in aanmerking kunnen komen voor deze laat in het jaar vliegende soort. Op 27 augustus werd één vrij afgevlogen exemplaar van *X. agathina* in het gebied waargenomen. Omdat het slechts om één exemplaar ging is het (nog) niet duidelijk of er zich in het gebied een populatie van deze soort bevindt. Mogelijk betrof het een zwerver, bijvoorbeeld van het Fochtelooërveen, dat hemelsbreed op een kilometer of zes afstand ligt

Tot slot de waarneming van de uil *Chrysodeixes chalcites*. Op 22 augustus werd een exemplaar langs de pier van Holwerd op licht gevangen. De “Turkse uil” komt verspreid over het land als trekvlinder voor. Veel waarnemingen komen uit het westen en zuidwesten van Nederland, wat te maken heeft met de aanwezigheid van kassen, waarin veel vlinders worden aangetroffen. Daarnaast worden juist in het zuidwesten van Nederland veel trekvlinders waargenomen, waaronder *C. chalcites*.

Gebruikte internetbronnen en boeken

Catalogue of the lepidoptera of Belgium; website:

<http://webh01.ua.ac.be/vve/Checklists/Lepidoptera/LepMain.htm>.

Your guide to the moths of Great Britain and Ireland; website: <http://ukmoths.org.uk/>.

Kleine vlinders, stichting Tinea; website: <http://www.kleinevlinders.nl/>.

De kleine vlinders van Nederland; website: <http://www.microlepidoptera.nl/>

Vlindernet; website: <http://www.vlindernet.nl/>

Kuchlein J.H., De Kleine Vlinders, Pudoc Wageningen 1993.

Slamka, Frantisek, Zünslerartigen Mitteleuropas, Bratislava 1997.

Ebert, Günter, Die Schmetterlinge Baden-Württembergs band 5, Ulmer 1997.

Waring, Paul en Martin Townsend, vertaling De Vlinderstichting, Tirion Natuur 2006.

Het Veenhooibeestje Judith Bouma

Het is weer de hoogste tijd om het over het Veenhooibeestje (*Coenonympha tulia*) te hebben. Het is een zeldzame verschijning in Nederland, maar als ik ze zie vliegen lijkt dat zeker niet zo. Niet één enkele dagvlinder zie ik zoveel als het Veenhooibeestje! Het is natuurlijk heel plaatselijk het voorkomen, maar het gaat ook bijzonder goed met deze vlindertjes.

Tien jaar geleden waren de toenmalige tellers blij met een enkel exemplaar. Nu begin ik, na zes jaar de monitoringsroute in het Fochtelooërveen te lopen, wat “begeerig” te worden. Steeds maar meer en meer willen zien van dit bijzondere zandoogje.

De aantallen zijn niet alleen in het Fochteloërveen hoog, maar ook op de andere vliegplaatsen in het noorden van het land. In het veen doet het Wollegras, de waardplant, het ook bijzonder goed.

Veenhooibeestje, *Coenonympha tulia* (foto Judith Bouma)

Het weer blijft altijd een factor waar we toch niet zelf de hand in kunnen hebben. De ene zomer is te nat, de andere te droog (zoals dit jaar bijna drie maanden geen regen in het noorden), dan een te strenge winter, dan een koud voorjaar etc. Het neemt niet weg dat hoe de weersomstandigheden ook zijn, de toename van het Veenhooibeestje niet onopgemerkt gebleven is in Nederland. In goed overleg is besloten het pas naar buiten te brengen tegen het einde van de vliegtijd. Dit om een hype te voorkomen, want wie wil nou niet zo'n mooi vlindertje zien!?

De landelijke pers heeft het in de dagbladen gepubliceerd, maar ook op het world wide web is het nodige te vinden. Zelfs mijn radiodebuut op Omrop Fryslân heb ik er aan te danken.

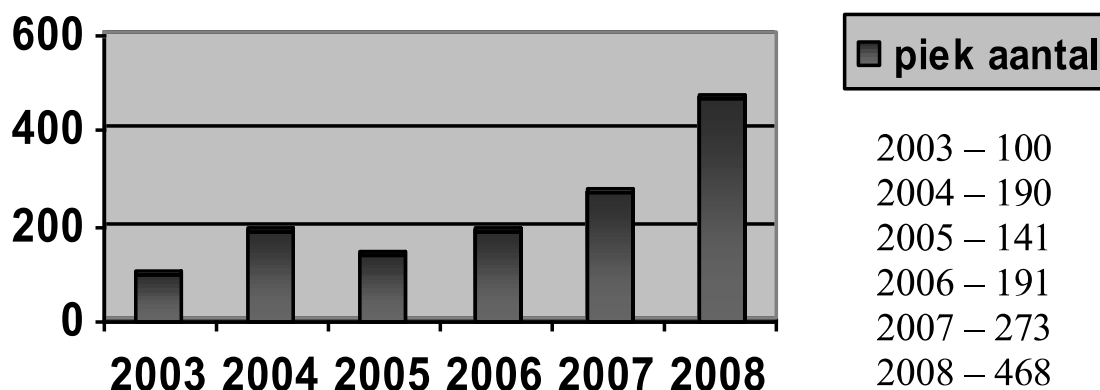
De aantallen waren gigantisch zoals vermeld. Wel wil ik graag opmerken dat een monitoringsroute steeds opnieuw in hetzelfde tempo gelopen dient te worden en op dezelfde manier worden de notities gemaakt. Als ik daar vanaf zou wijken, dan ontstaat er een verkeerd beeld. Dit jaar ben ik er van overtuigd dat er duizenden rondvlogen, die zou ik ook kunnen zien als ik een moment stil zou staan en afwijk van mijn normale patroon wat ik in zes jaar heb aangenomen. Een ieder telt op zijn of haar manier en zo kom ik dus op aantallen die laag lijken, maar wel consequent op dezelfde manier zijn verkregen zoals voorgaande jaren.

De vrouwtjes zijn elk jaar opnieuw de eerste vliegers en niet, i.t.t. veel andere soorten, de mannetjes! De mannetjes lijken wat kleiner en zijn donkerder dan de

vrouwtjes. De vrouwtjes lijken dus de grootste te zijn en geven een oranje indruk. De binnenkant van de vleugeltjes zie ik nooit duidelijk op een enkele keer na dat een spin ermee aan de haal ging of dat een Gewone oeverlibel het beestje als maaltijd verorberde en de vleugeltjes als afval achterliet.

Nog even de aantallen op rij vanaf het jaar dat ik de monitoringsroute overnam. Dit zijn de hoogste aantallen Veenhooibeestjes, gezien op één dag. Dat er progressie is, is duidelijk te zien!

VEENHOOIBEESTJE

Gemiddeld is twee weken na de eerste waarneming de piek (op 2006 na)

Piek 2007 ongeveer twee weken eerder!

2004 05 juli en 09 juli afgebroken route i.v.m. de weersomstandigheden

2005 09 juni begon eindelijk de heide wat te bloeien;
hele slechte zomer, late start zomer, mooi najaar
22 juni geteld door Auke; hoeveel op welke route en hoeveel buiten
de route mij niet bekend

2006 droog en koud geweest behalve eind april, begin juni heel erg nat!
29 juni andere route gelopen met Jannie; zie stippenkaart

2007 mooi voorjaar, slechte zomer, redelijke nazomer;
12 juni afgebroken wegens regen;
06 juni met Jannie de monitoringsroute gelopen

2008 zachte lente, maar pas laat; vanaf eind maart drie maanden praktisch geen
regen in het noorden, kurkdroog in het veen! Begin juli plensbuien
10 juni gelopen met Jannie
15 juni afgebroken, nog voor de route
16 juni afgebroken in de route 1/2, gelopen met Jannie en Mathilde
Mooie nazomer; 7 oktober twee VHBjes gezien!!!

Veenhooibeestjes
Aantallen op een rij van 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 en 2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
17 mei		1		0		
23 mei					3	
25 mei					10	
27 mei			0			
30 mei						4
01 juni					40	
02 juni				0		40
03 juni			0			
04 juni	1					
05 juni						53
06 juni	5				273	
07 juni	2	3		0		
08 juni	15	15		0		
09 juni			4	0		468
10 juni	6	15				207
11 juni	4			3		
12 juni	30			4	3	
14 juni		23			14	
15 juni	54					11
16 juni						253
17 juni	100		14	22		
18 juni	24	102				131
19 juni				115	76	
21 juni			141			
22 juni		190	136			
24 juni				173		269
25 juni	15					
26 juni		43				
27 juni	7					
28 juni			97	118	0	
29 juni	17					
30 juni	9	51	24	191		
01 juli						86
04 juli			35			
05 juli		11			0	
06 juli		47		71		
07 juli	2					
09 juli	6	6	7		2	
12 juli				27		
14 juli	1		5			1
17 juli		5				
18 juli			1			
20 juli				2		
28 juli			0	0		
07 okt						2